

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro-de- canul Trib. Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Consilier la Curtea de Apel din București
RÈNÈ DÉMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laureat în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj
I. C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
„ Avocați 1000 „
„ Magistrați 800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

în lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

A apărut în editura *Curierul Judiciar*, VOL. X (ultimul) din opera Profesorului G. Piastara, cuprinzând urmări la materiile: *Persoane, Bunuri, Obligațiuni* cum și *Reforma Legislației Civile și Relativitatea Drepturilor*, toate tratate în Drept Comparat și Jurisprudență. La stăruința voiumului autorului publică o *Bibliografie generată* de drept civil. Lei 420

Toate volumele se pot procura dela *Curierul Judiciar*.

S U M A R

- *Organizarea învățământului ziaristic*, de Dem. I. Dobrescu.
- *Conferința a 6-a de Drept Internațional Privat dela Haga. Raport către Ministerul Afacerilor streine*, de Prof. Alfred Juvara.
- *Drept Aerian. Bazele economice ale Aviației civile* (urmare) de Gr. L. Trancu-Iași, fost ministru.
- *Observațiuni asupra Proiectului de Cod Penal Român* (urmare), de Vintilă Dongoroz.

JURISPRUDENȚA :

- Curtea de Casație s. I: *Vasile Nițescu cu I. Dimancea* (Adjudicare. Necitarea proprietarului real. Dreptul lui de revendicare în termen de 5 ani. Afipte. Trebuie trimise la domiciliul celor interesați. Publicarea lor în *Monitorul Oficial* nu este suficientă. Art. 506, 509, și 658 pr. civilă).
- Casație s. III: *Primăria Capitalei cu I. și C. Petriman* (Expropriere. Notificarea sentinței de expropriere prin Șeful poștului de jandarmi. Inmânarea ei de către acesta într-o zi de sărbătoare legală. Notificare vicioasă. Recurs. Admitere. Art. 36 legea de expropriere), cu o *Noiă*, de Verax.
- Trib. Dâmbovița s. I: *Maria Stănescu ș. a. cu Alexandrina Carpețeanu* (Vânzare pentru esire din indiviziune. Comoștenitor adjudecatar, care nu depune prețul. Nu se revinde în cempt imobilul. Drepturile comoștenitorilor. Natura competenței instanței).

D-1 N. Jak Constantinescu, consilier la Curtea de Apel București, a pus sub presă, în editura Tip. *Curierul Judiciar* o nouă lucrare: **DESPRE TESTAMENTE**, ediția II-a.

Organizarea învățământului ziaristic

Puterea presei este încă trăsnetul înainte de Franklin, pentru că presa este o putere încă ne-canalizată și încă neorganizată. Organizarea ei urmează să fie atât culturală cât și profesională. Vom încerca să desprindem disciplinele științifice și definiția fenomenului ziaristic.

Organizarea ei culturală trebuie să rezulte din chiar definiția și scopul presei.

Din punctul de vedere psihologic, presa face parte din fenomenele psihologice de *relațiune* sau de *comunicațiune* psihologică a cugetării de la om la om. *Oratorica* sau *Retorica*, știință și artă socială, s'ar ocupa de comunicarea cugetării prin grai și ea s'ar putea împărți în orătoria didactică, judiciară, politică, parlamentară, etc. *Publicistica* s'ar ocupa de comunicațiunea gândirii prin ajutorul scrisului și ea s'ar împărți în publicistica ziaristică sau *Ziaristica*, nume specializat pentru publicistica periodică; publicistica *literară* s'ar ocupa cu scrierile literare propriu zise și ea poate fi publicistica literară poetică, prosatorie, științifică, didactică, etc.

De aci decurg și disciplinele științifice ale publicisticii ziaristice. Noi știm că, din disciplinele științifice, *știința* se ocupă cu găsirea legilor după cari se naște și se transformă un fenomen oarecare. *Arta* sau *tehnica* științifică se ocupă cu mijloacele cu care poți lucra asupra unui fenomen, într'un scop determinat și util, servindu-te de datele științei corespunzătoare. (Savoir afin de prévoir et de pourvoir). Artele se împart în mecanice, biologice și sociale.

Ce este ziaristica?

Din punctul de vedere al disciplinelor științifice, publicistica ziaristică este o artă, care se poate defini: arta de a-ți comunica ideile prin ajutorul gazetelor, în scopul de a îndruma, de a critica sau de a informa asupra tutulor fenomenelor sociale sau numai asupra unora din ele. Aceasta este definiția fenomenului ziaristic. Am avea astfel: ziaristica politică, ce are de scop îndrumarea, critica sau informațiunea politică a societății; ziaristica economică, religioasă, artistică, etc. după fiecare fenomen social, pe care ziaristica ar vrea să-l îndrumeze, să-l critice sau să informeze.

Pentru că ziaristica are menirea de a lucra asupra societății într'un anumit scop și cu anumite mijloace, ea este o artă socială sau o tehnică socială, care are de scop de a influența societatea pentru a realiza un anumit tip social dorit de ziarist. În acest punct, ziaristica se întâlnește cu politica, artă socială, pentru că și politica are ca scop îndrumarea societății, dar prin ajutorul legilor, aplicate de puterea politică. De aceea se spune: politica financiară, agricolă, monetară, etc. Scopul lor este același, dar mijloacele lor diferă.

Ziaristica se deosebește de celelalte arte sociale. Morala-artă, spre deosebire de morala-știință, vrea să lucreze asupra societății pentru a-i da un anumit tip moral. Dreptul-artă, spre deosebire de dreptul-știință, vrea să dea societății un anumit tip juridic. Economia, Religia, Artele, Pedagogia, Instrucția etc. vor să dea societății un anumit tip religios, artistic, cultural, economic. etc. Aceste arte sociale speciale, lucrează din punctul lor particular de vedere și nu numai prin ajutorul presei.

Dar, ca și dreptul, ca și economia, ca și religia și ca toate fenomenele sociale, ziaristica poate să fie și o știință socială independentă, atunci când ar căuta să stabilească legile după care fenomenul ziaristic s'a născut, se dezvoltă, influențează progresa și se transformă.

Sociologia rămâne știință socială de bază a tutulor științelor sociale, deci și a Ziaristicii. Ea rămâne știința primelor principii sociale, care ar da legile comune tutulor științelor sociale speciale: legile după care se formează și lucrează spiritul social, conștiința socială, legile imitațiunii sociale, legile diferențierii și continuității sociale, legile evoluției etc. Întru cât ziaristica ar discuta și s'ar baza pe aceste date ale sociologiei, ea ar face operă de sociologie ziaristică.

* * *

Toate artele și cele mecanice, ca și cele biologice, ca și cele sociale, (dreptul, morala, mecanica, agricultura, pedagogia, medicina, politica etc.) au început cu practica și mai târziu au ajuns la artă și tocmai târziu la știință.

Și ziaristica, la rândul ei, a început cu practica ziaristică, cu ziaristul practician care n'avea de cât ajutorul cunoștințelor empirice, personale sau transmise dela ziarist la ziarist. Cu dezvoltarea cunoștințelor sociale și tehnice moderne, ziaristica trebuie să devină o artă științifică, adică trebuie să se servească de toate cunoștințele științifice câștigate de științele sociale speciale, să se servească de legile fixate de fiecare știință socială în parte și de legile date de știința socială generală, de sociologie. Prin ziaristica-artă, ziaristul ajutat de datele științei își ajunge mai sigur și mai sistematic scopul artei sale. Exemplul cel mai luminos de evoluția artelor ni-l dă arta medicinei, care plecând dela practica medicală, dela empirismul medical primitiv, a ajuns la arta medicală științifică, pentru că medicul se servește astăzi de toate științele ajutătoare: biologia, psihologia, anatomia, botanica etc. Arta medicală și inginerescă, trebuie să servească de model pentru organizarea științifică a tutulor artelor sociale.

Desigur că gazetarii moderni nu pot face o ziaristică serioasă, decât căpătând și astăzi aceste începuturi cu practica; mai târziu au ajuns la artă și noștințe de știință socială. Cu toate acestea, este necesar ca gazetarul să capete cunoștințele sociale necesare sistematizate de știință. Pentru rolul mare pe care-l are ziaristica și pentru marea răspundere a ziaristului, gazetarul trebuie să devină un om de știință socială.

Este inadmisibil ca tâmplarul și fierarul să învețe arta lor la o școală de meserii, pe când a patra putere în stat să rămână tot în faza gazetarului practician. Este bine înțeles că fondul principal al artei ziaristice, rămâne talentul gazetarului. Dar în toate artele, talentul reușește mai bine în manifestările sale, atunci când este ajutat de o artă științifică.

* * *

Cari sunt disciplinele științifice ajutătoare gazetariei? Ele sunt arătate de chiar scopul pe care-l are publicistica. Dacă scopul gazetarului este de a îndruma și critica tot mersul social, adică toate fenomenele sociale, reese că gazetarul trebuie să poasă un ideal social tip, către care să îndrumeze și în numele căruia să facă critica sa socială, adică să aibe o ideologie și o sinteză a tutulor ideologiilor sociale, dată de filosofia socială. El trebuie să cunoască tehnica sau mijloacele sociale de realizarea acestor idealuri sociale. Idealurile sale sociale și metodele sociale de realizarea lor, trebuie să fie științifice și realiste iar nu utopice, adică trebuie să izvorască din studiul științific al societăților, trebuie să fie scoase din știința socială generală, din sociologie. Deci gazetarul, trebuie să aibă ideologia, tehnica și sociologia sa.

În acelaș timp, pentru că gazetarul vrea să îndrumeze, să critice și să informeze asupra fiecărui fenomen social în parte, el trebuie să cunoască sinteza tuturor științelor și artelor sociale speciale, ca dreptul național și internațional, morala politica, economia politică, religia, arta, etc., dacă nu vrea să se specializeze într'una din ele.

* * *

Toate aceste cunoștințe indispensabile unui ziarist de știință socială, ar trebui predate într'o *facultate de științe sociale*, unde s'ar preda toate științele sociale speciale împreună cu sociologia generală. Acolo, toți viitorii oameni de artă socială, ar veni să-și tragă cunoștințele speciale artei lor. Profesorii dela catedrele de publicistică ziaristică, ar preda ceea ce este special și necesar artei ziaristice, iar studentul în ziaristică și-ar câștiga sinteza tuturor cunoștințelor sociale necesare ziaristice, la catedrele de drept, de politică, de morală, de economie politică, de știința religiunilor, de sociologie etc., care împreună ar constitui facultatea de științe sociale. Nu vorbin aci de întregul program al ziaristice, pentru că el trebuie să cuprindă și alte cunoștințe ca logica, stilistica, istoria, filosofia, etc. Până la înființarea acestei facultăți de științe sociale, catedrele de ziaristică s'ar putea alătura pe lângă facultatea de drept, care de asemenea așteaptă această facultate de științe sociale, ca să aibă și ea o organizație științifică și rațională. Celelalte cunoștințe sociologice și le-ar căpăta la facultatea de litere, unde se predă sociologia, morala, istoria, etc.

* * *

Cu ziaristi titrați, ar câștiga și gazetarii și gazetăria și societatea. Cunoștințele generale și sistematice ar ajuta la exercițiul științific și temeinic al gazetăriei. Titlurile universitare obținute, ar ridica prestigiul gazetăriei, într'o societate care suferă de pergamentolatrie. Ei n'ar mai fi amenințați la fiecare pas, cu legi închizitoriale de fiecare alfabet politic. Societatea ar câștiga mult din formarea unui corp select de îndrumători politici specialiști, cari în democrația votului universal ignorant, ar fi educatorii cetățenilor și ar naște o opinie publică conștientă. În același timp, gazetarul titrat și-ar întări conștiința valorii și demnității sale și nu s'ar simți umilit față de toți idolatri pergamentelor academice. Numai cu acest sentiment al valorii, al prestigiului și al independenței, gazetarul poate juca tot rolul său de îndrumare și de control social, pe care-l vom vedea când vom vorbi de organizarea profesională a presei.

DEM. I. DOBRESCU

Președintele Uniunii Avocaților

Conferința a 6-a de drept internațional privat de la Haga

Raport către Ministerul Afacerilor străine

În programul Conferinței a 6-a de drept internațional privat care s'a ținut în cursul lunii Ianuarie 1928, la Haga, au figurat următoarele chestiuni:

1) Terminarea lucrărilor Conferinței a 5-a din 1925 prin complectarea proiectelor asupra falimentului și a executării hotărârilor streine, cu dispozițiuni finale, care pentru considerațiunile expuse mai la vale, au fost lăsate în sarcina Conferinței a 6-a.

2) Propunerea guvernului olandez, ca statele contractante să supuie Curței Permanente de Justiție Internațională, interpretarea Convențiilor de drept internațional privat pentru ca să ajungem pe calea aceasta la o interpretare uniformă.

3) Succesiunea, care a dat loc la lungi discuțiuni în Conferința a 5-a, prima parte (dreptul material sau chestiunile de fond) fiind complet terminată și Conferința 6-a urmând să se pună de acord asupra competenței și procedurii (dreptul formal).

4) Complectarea Convențiilor din 1902 și 1905 asupra căsătoriei și efectelor ei, asupra divorțului, tutellei și interdicției cari nu prevăd cazul soților cu naționalități diferite încă din momentul contractării căsătoriei, nici situația apatrizilor și a indivizilor cu mai multe naționalități.

5) Asistența judiciară.

6) Vânzarea.

Conferința a lucrat împărțită în 4 comisiuni, cea dintâi ocupându-se de succesiune; a doua de complectarea Convențiilor din 1902 și 1905; a 3-a de asistența Judiciară și a 4-a de vânzare.

Am să încep cu lucrările Convenției a 2-a și a 4-a la care am luat parte, la cea dintâi chiar în calitate de membru al Comitetului care a redactat textul proiectului prezentat cu un raport către Comisiune, care l'a aprobat și l'a prezentat Conferinței; la cea de a doua, lucrând în subcomisiunea care urmărea același scop, dar care pentru motivele expuse mai la vale, nu și-a putut termina lucrarea.

* * *

Convenția dela Haga din 1902 asupra divorțului și separațiunii de corp, stabilește principiul că nimeni nu poate divorța pe teritoriul statelor contractante, de cât numai dacă această instituțiune este cunoscută în acelaș timp de legea națională a soților și de legea locului unde cererea este introdusă, iar articolul 8 al acestei convențiuni, ocupându-se de situația soților, cari în momentul cererii de divorț, nu mai au aceeași naționalitate, decide că, în cazul când noile legi naționale ale celor 2 soți nu sunt de acord; cestiunea divorțului va fi guvernată de ultima lor lege comună, fără să mai ținem seamă de dispozițiunile legilor celor noi. De unde rezultă că dacă

unul din soți a dobândit o lege națională care admite divorțul, pe când celalt soț a rămas supusul Statului, care nu cunoaște această instituție, soții nu vor putea divorța.

În intențiunea autorilor convențiunii de la 1902, articolul 8 avea de scop să apere pe femeia căsătorită sub imperiul unei legi care nu admite divorțul și al cărei soț, a obținut singur o altă naționalitate, numai în scopul de a divorța, dar nu s'au gândit nici odată că acest text ar putea să lovească vre-o dată, tocmai în femeia pe care vroia să o apere.

Se întâmplă însă că o mulțime de femei elvețiene se căsătoresc cu bărbați italieni și ne mai putând să trăiască cu soții lor, obțin în Italia o separație de corp, divorțul ne fiind cunoscut în această țară, apoi se întorc în Elveția unde își recapătă naționalitatea lor de origină și unde își mută domiciliul, dar unde nu-și pot transforma nici odată separația de corp pronunțată de tribunalele italiene, într'un divorț, tocmai din cauza articolului 8 din Convenția de la 1902, care a fost iscălită și de Italia și de Elveția.

Guvernul elvețian a înțeles să ia apărarea acestor femei și de aceea, la ultima conferință de la Haga delegații Elveției, au cerut cu insistență și au amenințat că în cazul când cererea lor nu va fi admisă, Elveția se vede nevoită să denunțe convenția de la 1902 adică dacă articolul 8 nu se va modifica, căci spuneau ei, opinia publică elvețiană nu poate tolera ca această femeie reîntegrată în vechea ei naționalitate, să nu poată cere tribunalelor locale transformarea separației de corp obținută în Italia, într'un adevărat divorț, fie, chiar un nou divorț și să pună astfel capăt, unei situațiuni intolerabile pe care ordinea publică a acestei țări, o condamnă.

Cererea Elveției a fost susținută de țările din nordul Europei și de Germani, dar a fost viu combătută de Italia, Spania, Portugalia, Austria și Polonia, așa în cât soluțiunea ei a fost amânată pentru conferința a 6-a și chestiunea a fost lărgită în sensul că s'a pus în discuție nu numai articolul 8 în întregime, a cărui redacțiune lasă de dorit, dar și întreaga chestiune a naționalității a apatridilor (heimatlos) și a celor cu mai multe naționalități, a căror situațiune nu fusese rezolvată de nici una din convențiunile anterioare, cari nu s'au ocupat de cât numai de situațiunea indivizilor cu o naționalitate singură și sigură.

Guvernul olandez a crezut însă că chestiunile, naționalității, a apatridilor și indivizilor cu două s'au mai multe, naționalități, sunt prea grele pentru ca să fie rezolvate de a 6-a conferință, care a fost convocată prea repede și în scopul de a termina câte-va materii urgente, și de aceea a lăsat aceste chestiuni pe seama unei conferințe ulterioare, mulțumindu-se de o camdată cu cazurile prevăzute în chestionarul al 4-lea, adică: a) situația soților cari nu au aceeași naționalitate, nu din cauza că unul din ei și-a schimbat-o în timpul căsătoriei, dar fiindcă nu au avut nici odată o naționalitate comună; b) modificarea

art. 8 din convenția de la 1902 asupra divorțului, dar într'un sens mai larg de cât acela pe care îl ceruse Elveția, căci acest text este rău redactat și incomplet. Rău redactat pentru că are aerul să spună că chiar dacă amândouă legile naționale ale soților din momentul divorțului, sunt de acord pentru a-l admite sau a-l respinge, ei totuși continuă să fie guvernati în această privință de ultima lor lege comună, ceea ce nu poate să fie intenția redactorilor acestui articol.

Incomplet, pentru că nu se ocupă de cât numai de situațiunea soților cari au avut la un moment dat o lege comună și nu și de aceea a soților cari în tot timpul și încă dela început, au fost guvernati de legi naționale deosebite. c) În fine, despre situația apatridilor și a celor cu mai multe naționalități, situațiuni de care convențiunile de la 1902 și 1905, asupra căsătoriei și efectelor ei, asupra divorțului, tutelei și interdicției, nu se ocupaseră de loc. Cu toate că programul conferinței fusese stabilit de guvernul olandez, delegatul acestei țări a susținut d'inaintea comisiunii că chestiunile, apatridilor și a indivizilor cu mai multe naționalități, ar trebui lăsate la o parte pentru moment, de oarece Societatea Națiunilor se ocupă de ele și apoi pentru că aceste materii fac obiectul unor chestionare, rămase să fie discutate în altă sesiune. Aceste 3 chestionare se ocupă de situația generală a apatridilor și a indivizilor cu mai multe naționalități și numai odată aceste principii stabilite, vom putea noi să le aplicăm diferitelor materii cari au făcut sau vor face obiectul convențiilor internaționale, pe când astăzi ni se cere sau să aplicăm convențiilor de la 1902 și 1905 niște soluțiuni a unor principii, pe care numai pe urmă le vom stabili, sau să cercetăm chiar de pe acum aceste principii, cari nu figurează în program.

După o lungă discuție, care a ținut o ședință întreagă, comisia a găsit că poate să nu țină seamă de obiecțiunile delegatului Olandei și aceasta pentru două motive de ordin practic: a) nu se poate ca apatridii și indivizii cu mai multe naționalități să mai rămâie în afară de cadrul convențiilor de la 1902 și 1905; b) dacă comisia ar amâna discuțiunea acestor două chestiuni, ea ar urma să se desființeze și aceasta fără nici un folos, de oarece noi nu urmărim nici, stabilirea principiilor generale și de drept public, care trebuie să pună capăt dificultăților isvorâte din situația apatridilor și indivizilor cu mai multe naționalități, ci să găsim un număr de soluțiuni practice, cu privire la aceste două situațiuni și să complectăm convențiunile din 1902 și 1905.

În urma acestei discuțiuni s'a procedat la alegerea unui comitet de redacțiune, care după ce mai întâi a luat cunostință de dorințele comisiunii, rezultat al discuțiunii prealabile asupra diferitelor chestiuni a pregătit textul care a fost prezentat împreună cu un raport Comisiunii și care text după alte lungi discuțiuni a fost adoptat.

Comitetul de redacție a fost compus din președintele și vice-președintele Comisiunii, delegații Italiei și al Elveției, din delegatul Germaniei și subsemnatul.

Am început prin a cerceta legea care trebuie să guverneze capacitatea apatrizilor și a indivizilor cu două sau mai multe naționalități, pentru ca, odată această lege găsită, să complectăm textele convențiilor din 1902 și 1905, cari nu se ocupase de aceste situațiuni.

Pentru întreaga doctrină, capacitatea apatrizilor trebuie să fie guvernată, în primul rând, de legea domiciliului și în lipsa acestuia, de legea reședinței, care poate să fie mai lungă sau mai scurtă, după întâmplare. Comitetul de redacție a lăsat la o parte legea domiciliului și s'a oprit de-a dreptul la legea reședinței obicinuite „habituelle” și în lipsă a acesteia la legea reședinței fortuite a apatridului. Această soluție constituie o inovație față de doctrină și față de răspunsurile cele mai multe a Statelor reprezentate la conferința a 6-a și argumentele noastre au fost, unul teoretic și altul de ordin practic. Argumentul de ordin teoretic a fost că domiciliul este considerat ca o chestiune de drept și o mare parte din doctrină crede că această chestiune trebuie să fie rezolvată de legea națională a fiecărui individ iar în speța apatrizilor, legea națională nu există, așa că nu are cine să ne spună dacă acestia au sau nu un domiciliu și anume în ce condițiuni îl pot căpăta.

Argumentul acesta nu are o valoare prea mare, căci opinia autorilor cari cred că domiciliul trebuie să fie guvernat de legea națională a fiecărui este departe de a se impune și este mult mai juridic să supunem chestiunea domiciliului, legeri forului, cea mai indicată să ne spună dacă străinul care se găsește în această țară îndeplinește toate condițiunile cerute de legea situației pentru ca să poată fi considerat ca domiciliat acolo. Argumentul de ordin practic, de care m'am servit eu mai cu seamă, consistă în aceea că atât legea domiciliului cât și aceea a reședinței nu intervin aici când e vorba de capacitatea unui strein, de cât cu titlu de simplu expedient, căci legea domiciliului nu poate să aibă în această materie o pretențiune mai mare și singură legea națională poate să invoce un titlu de ordin științific, lucru de altfel admis astăzi de toată lumea, consacrat de sistemele de drept internațional privat pozitiv ale celor mai multe State și adoptat de convențiunile precedente de la Haga. Așa fiind lucrurile dacă este vorba de un expedient și nimic mai mult de ce nu ne-am oprit de o dată la legea reședinței obicinuite sau chiar fortuite, la care tot ajungem și în sistemul doctrinei, atunci când apatridul nu putea să-și dovedească domiciliul, ceace se întâmplă de cele mai multe ori.

Această argumentare a convins Comisiunea, care a adus textul nostru în unanimitate, cu toate că cele mai multe State se pronunțase în răspunsul lor, pentru

legea domiciliului și numai în lipsa acestuia, pentru legea reședinței; comisiunea a crezut că textul propus va pune capăt discuțiilor la care a dat naștere până acum, mai cu seamă în Franța, chestiunea domiciliului străinilor, de oarece reședința este simplă chestiune de fapt, care scapă ori cărei discuțiuni. Situația indivizilor cu două sau mai multe naționalități este mai grea, căci trebuie să facem o deosebire între cazul când aceștia se căsătoresc sau divorțează într'unul din cele 2 State ai căror naționali sunt și în cazul când actul se petrece într'un Stat străin: în primul caz situația este simplă și fiecare din cele două State îi aplică dispozițiunile legilor sale naționale, fără ca să mai țină seamă că individul mai are și o altă naționalitate în acelaș timp, de unde rezultă că fie care din aceste două State poate să considere căsătoria contractată după legile celui alt Stat, ca fiind nulă.

Așa cer principiile care guvernează naționalitatea, dar comitetul de redacție a crezut că fiecare din cele 2 State, care reclamă pe individ ca fiind un supus al lor, pot să facă o concesiune, care nu îi costă prea mult și anume să considere ca bună căsătoria celebrată în celalt Stat. Delegatul Germaniei și cu mine, am susținut că soluțiunea aceasta trebuie generalizată și aplicată în toate chestiunile cari fac obiectul convențiilor din 1902 și 1905, acolo unde se poate, căci chestiunea naționalității are la baza ei un interes politic și țările cu populația în creștere continuă, cum este a noastră, nu ar suferi prea mult după faptul pierderii unui național, care este în acelaș timp, naționalul unui alt Stat.

Noi nu vedem pentru ce actul făcut în unul din cele 2 State interesate, nu ar fi respectat în totdeauna și de celalt Stat și zicem că dacă este absolută nevoie, atunci e mai bine ca individul, care se găsește într'o astfel de situație, să fie considerat că și-a pierdut una din cele două naționalități, decât ca actele sale să rămâie toate în suspensie și să fie sfărâmate ori când de către autoritățile celui alt Stat. Comitetul de redacție și comisiunea nu au admis părerea noastră de cât numai atunci când este vorba de căsătorie, care odată celebrată în unul din Statele interesate, va fi respectată de toată lumea și deci chiar de celalt Stat interesat; toate celelalte acte rămân supuse principiilor care guvernează naționalitatea și cari vor ca fie care Stat interesat să le poată considera ca nule și fără valoare, atunci când ele au avut loc pe teritoriul celui alt Stat, și cu respectarea legilor acestuia. Este locul să ne întrebăm la ce servesc convențiunile internaționale, dacă ele nu pot să ajungă nici măcar la un rezultat așa de simplu?

Când dublul național, pentru ca să întrebuițez expresia adoptată de textele comisiunii, urmează să încheie unul din actele juridice de care ne ocupăm, într'un Stat „tiers” după altă expresie adoptată de

comisie, adică într'un Stat contractant altul decât unul din cele două care reclamă pe individ drept un național al lor, atunci chestiunea devine foarte delicată, căci este greu de găsit un sistem satisfăcător care să rezolve acest conflict de legislații clasice. Doctrina care s'a ocupat mult de această chestiune ne învață să ne pronunțăm pentru legea Statului în care individul își are în același timp domiciliul și naționalitatea, sau în lipsa domiciliului, măcar reședința, iar dacă nu o are nici măcar pe aceasta, doctrina învață pe judecător să rezolve conflictul acesta de naționalități, în favoarea legii care are mai multă asemănare, cu a sa proprie.

La prima vedere soluțiunile doctrinei sunt absolut inadmisibile, căci a da importanța aceasta domiciliului sau reședinței, fapte care depind numai de voința individului, înseamnă să lăsăm pe acesta singur să rezolve un conflict între două suveranități, lucru care nu se poate, iar a permite judecătorului să aplice legea Statului, care seamănă mai mult în această privință, cu a sa proprie, însemnează că chiar imaginația autorilor are o limită. De aceea am susținut, atât în comisie cât și în comitetul de redacțiune că trebuie să rezolvăm acest conflict cu ajutorul altor principii și am adoptat părerea delegațiunii italiene care răspunsese că judecătorul Statului desinteresat (tiers) trebuie să se pronunțe pentru naționalitatea pe care individul a dobândit-o cea dintâi.

M'am convins repede ca soluția aceasta trebuie părăsită pentru că se putea ca amândouă naționalitățile în conflict să fi fost căpătate în același timp, situație cu mult cea mai frecventă în practică, deoarece dubli naționali sunt mai cu seamă copii unui individ expatriat, supus al unui Stat în care naționalitatea se transmite prin calea sângelui, născuți într'o țară unde această naționalitate se transmite „jure soli” și atunci nu mai poate să fie vorba de prima și de a doua naționalitate. Este adevărat că delegația italiană propusese în cazul acesta să obligăm pe judecător să se pronunțe pentru naționalitatea care se dobândește „jure sanguinis” dar acesta fiind sistemul legii italiene, însemnează să ne întoarcem la preceptele doctrinei, pe care am calificat-o de absurdă și să lăsăm pe judecător să se pronunțe pentru legea care admite aceleași principii în materie de naționalitate, ca a sa proprie.

Este însă un argument care m'a făcut să mă raliez la opinia celorlalți membri ai comitetului de redacțiune și anume că dacă ne-am pronunța pentru prima lege (în cazul când naționalitățile au fost dobândite una după alta) ne-am întoarce indirect la sistemul zis „de l'allégeance perpétuelle” condamnat astăzi de toată lumea și de toate principiile. Dacă ne-am fi pronunțat pentru ultima naționalitate, așa după cum susținea delegația poloneză, în subsidiar, ar fi însemnat să acordăm același efect voinței individului și atunci mai bine să rămânem la soluția clasică, la care de altfel am și rămas, cu singura deosebire că am

renunțat la domiciliu, pe care l'am înlocuit de a dreptul cu reședința obicinuită sau chiar fortuită, pentru aceleași motive care ne-au făcut să adoptăm această soluție când a fost vorba de apatrizi.

Până aici nici o greutate prea mare care nu începe decât numai în cazul când dublul național nu are nici reședința obicinuită, nici cea fortuită în vreunul din cele două State naționale, care îl reclamă în același timp și totuși judecătorul unui al 3-lea Stat contractant, pe care textul îl numește „Etat tiers” trebuie să-l considere ca fiind naționalul unuia din cele două State interesate.

Am înlăturat de la început soluția autorilor care spun judecătorului să se pronunțe pentru legea care fixează naționalitatea după aceleași norme, ca legea sa proprie și după lungi discuțiuni comitetul de redacțiune a ajuns la 2 soluțiuni, una pentru căsătorie, alta, pentru celelalte juridice ale convențiilor din 1902 și 1905. Când este vorba ca dublul național să se căsătorească în unul din Statele contractante desinteresate (tiers) și nu are nici o legătură (reședința obicinuită sau fortuită) cu Statele care îl reclamă ca național, autoritățile locului unde se celebrează căsătoria, vor aplica dispozițiunile legii celei mai favorabile căsătoriei, acesta pentru că toate legislațiunile privesc cu ochi buni și încurajează această instituție; când e vorba însă de celelalte juridice, judecătorul va cerceta în fapt care este Statul, din cele două care îl reclamă, cu care individul a păstrat mai multe relațiuni.

Soluția acesta din urmă nu se recomandă prin nimic și nu are mult mai mare valoare decât cea preconizată de doctrină; am combătut-o, dar neputând să propun alta care să mulțumească pe toată lumea, a rămas acesta ca bună și fost admisă de întreaga comisie.

ALFRED JUVARA

Prof. de drept internațional privat la
Facultatea de drept din Iași

(Va urma)

DREPT AERIAN

(urmare *)

II.

Bazele economice ale Aviațiunii civile
Politica noastră trebuie să devie comercială. — Statele Unite. — Anglia. — Germania. — Cooperare. Olanda. — Esperanto.

Atât din punct de vedere juridic ca și din punct de vedere economic e nevoie de o cooperare internațională. După conferința de pace aviațiunea civilă a fost pusă prin convențiunea dela 13 Octombrie 1919 — asupra căreia vom reveni — sub regimul juridic următor:

*) Vezi No. 20 din 928.

Fiecare Stat este suveran pe atmosfera de deasupra solului său.

Acest îngust principiu care autoriză pe fiecare de a interzice zborul pe teritoriul său, e temperat prin încheerea de raporturi particulare pe bază de reciprocitate. Comisiunea Internațională de navigațiune aeriană propune regule minime de siguranța traficului dintre țări și principiu de intervenție a autorităților locale.

Acesta este cadrul în care fiecare stat contractant este liber de a da aviațiunii sale comerciale regimul care-i pare mai bun. Din acest punct de vedere, toți au recunoscut necesitatea de a distinge exploatarea *propriu zisă și elementele sale esențiale*: Material volant, pilotaj, orarii, tarife, convențiuni cu colectivitățile interesate de chestiunile cu privire la infrastructură, adică amenajare, exploatare și întreținerea porturilor, alisaj, drumurilor de zi și de noapte, la meteorologie. În mod general Statul ia în sarcină sa organizațiunile solului și le închiriază exploatatatorilor (1).

Politica noastră trebuie să devie comercială

Să-mi dați voe ca să pun în evidență, după documentele cele mai sigure, tendința către care trebuie să se îndrepte activitatea noastră în materie de aviație. Într'un articol din „Revue Politique et Parlementaire“ din Octombrie 1927 d-l Louis Kahn, vorbind despre aviația în Franța, spune: „*Notre politique doit devenir commerciale*”.

În această direcțiune, trebuie să gravităm. Politica aceasta ne va pregăti cu ușurință la aviația militară.

Să trecem în revistă sistemele arătate în art. Domnului Luis Kahn. D-sa examinează următoarele țări: Statele-Unite, Anglia, Olanda, Germania și Franța.

Statele Unite

Singurul stat în care aviația trăește este în America de Nord. Ea nu ia dela guvern un *cents* în afară de încasările de exploatare. „Gouvernement Spoon feeding” (alimentare cu lingurița) a Europei o surprinde și se proclamă „*Singura sănătoasă în lume*” (2).

Libera concurență din Statele Unite, exploatațiune de către stat până la monopolul particular subvenționat ca în Germania și Anglia, regimurile cele mai diferite s'au stabilit.

Prin legea Bingham „Air Commerce Act” se creiază în 1926 un serviciu al aerului la Ministerul de Comerț pentru a „*controla și stimula*” totul. Pen-

tru a se vedea drumul parcurs de Statele Unite vom da judecata Direcției Aviațiunii Civile Engleze în „Report on the Progress of Civil Aviation” în Aprilie 1927.

„*Toate brânșele aviațiunii civile a Statelor Unite au progresat iute în 1926. Faza experimentală este aproape terminată și activitățile de toate felurile pentru care există ocaziuni fără limită, sunt în curs de a fi dezvoltate în mod energic*”.

Anglia

În Anglia, s'a făcut Compania „Aireways Ltd”, care a tratat cu Ministerul Aerului pe anumite baze. Tendința este baza punerii companiei în stare de a trăi prin ea însăși când vor scădea subvențiile anuale (3).

După cum Lordul Beaconsfield constituia un grup pentru a cumpăra acțiunile disponibile ale Suezului sau Winston Churchill creind Anglo-Perisan pentru a pune sub controlul Britanic sursele de petrol indispensabile flotei celei noi, Guvernul a creiat și orientat către o *exploatare comercială* instrumentul care va asigura în toate timpurile legăturile Imperiului (4).

În Olanda s'a făcut *Koninklijke Luchtwart Maatschappij voor Nederland en Kolonien* numită *K. L. M.*

Ajutate puțin de stat fără nici un gând politic și militar, limitând scopul ei la exploatarea unei rețele bine plasate, întreprinderea se dezvoltă și ia o importanță mondială.

Germania

Aviațiunea comercială a devenit acolo o adevărată întreprinderea națională.

Rețeaua sa deasă în interior se prelungeste către toate capitalele Europei. Rapiditatea dezvoltării sale a surprins și a îngrijorat (5).

Cu alt prilej, vom studiă etapele intermediare prin care a trecut aviația civilă în Germania.

Deosebită de casele de construcție, Deutsche Luft-hansa A. G. subvenționată de Reich, urmărește misiunea sa cu vigoare și metodă.

După raportul delegaților Camerilor de Comerț franceze, editat de Comitetul Francez de Propagandă Aeronautică, Germania a cheltuit pentru aviație în 1926 aproape 80 milioane Rmks. adică o jumătate, de miliard de franci francezi, cu toate că sumele înscrise în bugetul Reichului sunt pe acest an de 46 milioane 850 Rmks.

Se pare că „Lufthansa” realizează din ce în ce condițiile unei gestiuni economice, cu toate dificultățile inerente liniilor de pasageri, și cifrele pe 1927 sunt instructive din acest punct de vedere.

1) Louis Kahn, l'aviation commerciale en France et a l'etranger (Extrait de la Revue Politique et Parlementaire 10 Novembre 1927).

2) „U. S.” Air services din Septembrie 1927.

3) Documente parlamentare engleze pe 1925—1926.

4) A se vedea L. Kahn, op. citat Olanda.

5) L. Kahn, op. cit., pag. 14.

Germania, încearcă să utilizeze cât mai bine avantajii pozițiunii sale în Europa a unui mare număr de centre de industrie și comerț și posibilitățile tehnice a unui material orientat de la armistițiul către *transportul comercial*.

Franța

În cartea d-lui *Louis Kahn*, vorbindu-se de evoluția liniilor franceze cu ajutorul statului, se menționează Compania Franco-Română, transformată în Companie Internațională de Navigație Aeriană, care asigură legătura între Franța, Europa Centrală și Orientul, și care a fost considerată „*Comme un instrument utile à notre politique et à notre prestige*”.

În rezumat: În sistemul francez de exploatare aeronautică, se găsesc următoarele noțiuni: Concesiuni reînnoibile.

Subvenții de prime de bună gestiune.

Participarea statului la beneficii.

Fonduri comune.

Statul, se preocupă de a ușura tresoreria companiilor de a le da libera dispoziție a beneficiilor lor, dacă, le-ar retrage exclusivitatea.

Aceste noțiuni nu se găsesc în mod general în contractele streine. Din contra, în acele contracte nu se găsesc:

Participație la gestiune și proprietatea întreprinderii.

Nu se găsește obligațiunea de a procura capital social minim, și nici scăderea progresivă a ajutorului alocat, principii ce se găsesc în alte țări.

Din cauza dificultăților întâlnite s'au propus diferite soluții:

În primul loc, rolul materialului e pus necontenit în evidență.

Din 266 de avioane ale Flotei Comerciale în 1927 mai mult de jumătate erau avioane tip militar model vechi și deja înlocuit în armată:

Slabe transportatoare și mare consumatoare de esență.

Important, din acest punct de vedere, este (după Kahn) creșterea și menținerea în curentul progresului tehnic a unei game de aparate comerciale de la micul avion postal *monomotor* până la hidroavionul *multimotor*.

O altă dificultate în Franța este aceea a termenului convențiilor. S'a propus o reînnoire pe o lungă durată (6).

„Niciun artificiu juridic însă, nici o combinațiune financiară nu pot înlocui *insuficiența comercială a rețelelor noastre*” spune Kahn.

În raportul Ministerului Aerului englez (7) se spune că doctrina guvernului francez din punct de

vedere al aviației civile, pare inspirată mai mult de *un scop politic*.

În primii ani ai existenței sale, aviațiunea comercială era considerată ca o rezervă a aviațiunii militare.

Repet, cele de mai sus:

„Politica noastră, spun francezii, trebuie să devie comercială”.

„*Politica noastră trebuie să devie comercială*” spunem noi.

Cooperare

Pentru ca aviația europeană să ajungă la viața intensă a întreprinderilor americane, e nevoie de o cooperare europeană (8).

Tată că și din punct de vedere economic ajungem ca și din punct de vedere juridic la nevoia înțelegerilor internaționale.

Esperanto

Din cauza inuțelii cu care circulațiunea se face, intrarea în relațiuni cu diferite țări și cu diferite popoare într'un timp așa de scurt, a creiat nevoia ca o limbă internațională să fie întrebuințată în navigațiunea aeriană.

La congresul internațional de navigațiune aeriană (Paris 15—25 Noembrie 1922) d-l *Rollet de l'Isle*, inginer hidrolog general al Marinei, a propus întrebuințarea limbei auxiliare *Esperanto* în relațiunile internaționale. În raportul său „de l'utilité de l'Esperanto pour la Navigation Aérienne” (9), propune ca înainte chiar de uzul *Esperanto*-ului să fie realizat, aviatorii ar găsi mari avantajii să întrebuințeze *Esperanto* în relațiunile internaționale de ordin tehnic și că *această întrebuințare e ușoară de realizat* (10).

Adresa Ministerului C. F. Belgian către secretarul general al P. T. T. esperantiste, spune că se vor acorda ușurinți agenților *radio-telegrafisti* cari vor studia această limbă.

Liniile Farman, serie secretarul general al Ligii internaționale esperantiste că numai *esperanto* poate *remedia la inconveniențele diversităților de limbă* și că linia Farman a hotărât ca personalul de navigație să învețe *esperanto*.

III.

E compatibilă natura spațiului aerian cu existența unei legislațiuni aeriene?

1. Teoria Bluntschli-Pradier Foderé. — 2. Teoria Stranz și Meili. — 3. Teoria zonei teritoriale aeriene.
4. Servitutea aeriană. — 5. Teoria înțelegerii internaționale.

Orice lege emană de la un suveran. Există un suveran al atmosferei terestre care poate să legifereze asupra întregului spațiu aerian? Spațiul poate să

8) *Louis Kahn*, op. cit. pag. 32

9) *Rapports*, Tom. III. Premier Congrès international de la Navigation Aérienne. Paris, 15—25 Noembrie 1921, pag. 163.

10) *Ibid.* pag. 163—165.

6) *Le Temps*, 30 August 1927.

7) The approach tawaras a sytem of Imperial Air Communications.

fie el divizat în părți distincte supuse la diferite suveranități?

Nu este el care unul și indivizibil prin esența sa, prin fluiditatea omogenă a substanței ce-l ocupă, prin întrebuintarea ce i se poate face și care ar fi împiedicați de împărțirea sa ?

Iată prima întrebare care și-au pus-o jurisperșii înainte chiar ca navigațiunea aeriană să fi devenit așa de importantă ca să aibe nevoie de reguli și să ocaziona conflict.

După d-l Edouard d'Hooghe, Președintele Comitetului Juridic Internațional de Aviație, mai multe teorii s'au făcut din acest punct de vedere și le e-numără în felul următor: (11).

1. Teorie (Bluntschli-Pradier Foderé)

O primă teorie admite că *spațiul aerian nu poate fi obiectul nici unei suveranități*. După teoria aceasta, numai *solul* este susceptibil de o diviziune permanentă ale cărei *urme devin constatabile*.

Bluntschli și Pradier — Foderé, constată că o diviziune geometrică a aerului e imposibilă atât în suprafețe verticale cât și în suprafețe orizontale, căci aceste suprafețe ar fi *pur ideale* și că în atmosferă nu pot exista frontiere.

Aerul este asimilabil mării libere. Este un ocean fără maluri al cărui fund e ocupat de oameni. El aparține indivizilor mai puțin decât marea, mai puțin decât ea e divizibil între ei. Fiecare parte este utilă uneia dintre ei, totalul e necesar tuturor.

Caracterul proprietății și a suveranității este *exclusivitatea*.

După această teorie, ar urma să se aplice aeronavelor regulile dreptului internațional cu privire la *vasele călătorind în marea liberă*.

Se obiectează însă că asimilarea cu marea liberă nu se potrivește în ceiace privește navigațiunea aeriană, întrucât atunci când e vorba de mare, există și o *mare teritorială*. Navigatorul care pătrunde în marea teritorială măsurată la o bătae de tun dela mal, încetează de a fi supus exclusiv legii sale naționale. Devine în ceiace privește legile de poliție de siguranță și câteva altele, supuse legilor teritoriale, *adică legii statului riveran*.

Ce ar fi de viața locuitorilor unui stat sub-jacent, dacă o navă care ar pleca la o mică înălțime și chiar aproape de pământ, s'ar sustrage dela legile statului sub-jacent, dacă s'ar admite teoria aceasta ?

Locuitorii ar putea fi vătămați de faptele unei aeronave licite după legea sa și oprite de legea teritorială a statului sub-jacent, (a se vedea Edouard d'Hooghe op. cit. pag. 4).

În teoria asemănării aerului cu marea liberă găsim părerea profesorului P. Cogliolo dela Univer-

sitatea din Genova (12), care arată afinitatea între navigațiunea pe mare și aceea a aerului. *Marea liberă*, spune Cogliolo, e prin natura sa menită la un drept comun tuturor popoarelor. Cu atât mai mult, aerul nu permite nici constrângeri, nici bariere militare sau vamale, nici frontiere de forță armată.

Împăratul Antonius (L. 9. Dig. XIV, 2) întrebat asupra legii de aplicat la un naufragiu, răspunse: *eg o orbis terrarum dominus sum, lex autem maris*. (Sunt împărat, Domin pământul, Marea însă o domină legea).

2. Teorie (Stranz și Meili)

Din cauza acestor inconveniente, unii jurisperșii ca Stranz și Meili au admis principiul *libertății aerului* sub rezerva drepturilor necesare conservării drepturilor statului sub-jacent.

Comitetul Juridic Internațional al Aviației în proiectul său de *Cod internațional al aerului*, discutat la congresul din Paris în 1910, a formulat art. 1 în modul următor:

„Circulația aeriană este liberă afară de drepturile pentru statele sub-jacente de a lua oarecare măsuri în vederea siguranței lor și a persoanei și bunurilor locuitorilor lor”.

După teoria aceasta, se admite o suveranitate oarecare statului sub-jacent limitată în spațiu prin verticalele frontierelor sale și în obiect de nevoile sale, fără ca o limită de înălțime să fie impusă (14).

3. Teorie (Zona teritorială aeriană)

Teoria a 3-a asimilează aerul cu marea și caută o zonă aeriană, o cușă aeriană teritorială ca și marea teritorială.

Care e însă această zonă? e divergență între jurisperșii:

Fauchille o fixează la 1.500 metri.

Meili o arată la distanța unei bătaii de tun sau la care nici balonul nu s'ar mai zări dela pământ sau fix la 1.500 metri (14).

Von Holtzendorff admite o limită de 1.000 metri dela cel mai înalt punct al statului.

Pietri Hilty Rivier, ia ca limită înălțimea ce o poate atinge proiectilele lansate de pe pământ.

Alții consideră limita divizibilității plecând de la pământ.

Mayer distanța la care statul poate face să se simtă autoritatea sa direct dela pământ.

Diviziunea aceasta după d'Hooghe e arbitrară mai ales ținând seama de atitudinile diferitelor state și diferite puncte ale aceluiași stat.

12) Législazione internazionale per la Navigazione aerea. Rapports, T. III și IV pag. 387.

13) Ed. d'Hooghe, op. cit. pag. 5.

14) Vezi „Curierul Judiciar” pe 1909, No. 70, studiu nostru.

11) Droit Aérien de Ed. d'Hooghe.

Ar echivala în mod practic la supunerea aeronavelor la suveranitatea teritorială a statului sub-jacent (15).

Meili preconiza de pe atunci o înțelegere între state analogă cu cea intervenită pentru telegrafia fără fir și pentru fixarea liniilor mari unei atari înțelegeri s'au scris multe lucrări (16).

Meili transformă în maximă deciziunea luată de institutul de Drept Internațional la Gand în 1906 asupra „Regimului aerostatelor și telegrafiei fără fir”: *L'air est libre. Les Etats n'ont sur lui en temps de paix et en temps de guerre que les droits nécessaires à leur conservation*” (cfr. Anuaire XXI — 1906 pag. 327—329).

În lucrarea sa, *Meili* arată ce trebuie să conțină regulamentul internațional care să consacră principiile ce le susținea între cari și decizia din Gant la care se ralia necondiționat.

4. Teorie — Servitutea aeriană

Alți autori se raliază la teoria suvernității teritoriale. Ei admit că un stat este suveran nu numai pe o suprafață ci pe un volum adică a piramidei determinate de razele tereste pornind din centrul globului spre nesfârșit trecând prin diferitele puncte ale frontierelor pământestii.

Meurer și *Wetlake* admit teoria că suveranitatea aceasta e temperată de servitutea liberei treceri pentru navigatorii aerieni, pe baza unui drept propriu.

Grünwald, *von Ullmann*, *Collard*, *Gemma Baldwin* și *Jenny Lycklame* în „Revue juridique internationale de la locomotion aérienne” sunt de părere că dreptul de zbor nu se poate acorda de statul sub-jacent decât pe baza unei conseciuni din partea sa.

5. Teoria Înțelegerii internaționale

Ed. d'Hooghe crede că preocuparea secretă câte odată neformulată a juriconsulților, este inspirată de pericolul conflictelor de legi.

El admite că aerul nu este un *res unius*, nici *res nullius*, ci un *res communis* și că în toate părțile sale e supus suveranității comune a tuturor persoanelor, dreptului internațional public.

Aceasta față de aer sunt în stare de indiviziune forțată și perpetuă a indiviziunii din dreptul privat.

15) Vezi *Ed. d'Hooghe*, op. cit. pag. 5.

16) A se vedea „Curierul Judiciar” din 1909, No 70 în care citez: *Fauchill*, „Anuaire, XIX, pag. 19 în evue intern de droit intern privé” 2-em partie pag. 414; *Meringhe*: *Traité de droit public intern*”) 2-c partie pag. 398.

Wilhem, *Dela situation juridique des aeronautes en droit interne* în *Journal de droit interne*, 1891, XVIII, pag. 440 și următoarele:

Grünwald; *Das Luft Schiff in Völkerrechtlicher und Staatlicher Beziehung*, 1908, etc etc.

Ele nu pot legifera decât de comun acord și pentru toate părțile sale deodată.

Orice legislațiune emanând dela un singur stat n'are autoritate nici într'un loc și față de nimeni.

Atmosfera este de acum înainte esirea universală către toate punctele pământului; poate fi comparată cu un fluviu internațional al cărui riveran ar fi toate popoarele și în parte și deodată.

Această teorie ține seamă de natura atmosferei, de necesitatea unei legislațiuni comune și de oportunitatea unei legislațiuni sumare, stabile și simple, împiedicând, din pricina greutăților înțelegerilor internaționale, guvernele de a o încărca cu detalii producătoare de greutăți.

Diferitele state au admis acest principiu cu privire la radiotelegrafie a cărei condițiuni de liber exercițiu au fost regulate de o convenție internațională (17).

GR. L. TRANCU-IAȘI

(Va urma)

OBSERVAȚIUNI

ASUPRA

Proiectului de cod penal român

(urmare *)

Aplicarea pedepselor

§ 29. — Dispozițiunile cuprinse în art. 54—57 privitoare la organizarea muncii în închisori și la disciplina interioară, nu trebuiau să-și găsească locul în codul penal. Dece? Am spus-o la § 27 al acestor observațiuni; cele arătate acolo privind și materia condensată în art. 54—57, nu mai repetăm explicațiunile noastre.

§ 30. — Aliniatele 2 și 3 din art. 58 sunt privitoare la computarea deținerii preventive (spunem *deținere* iar nu *detențiune* fiindcă acești termeni trebuiesc diferențiați, *detențiune* rămânând să denumească anumite pedepse din cod, iar *deținere* să exprime o stare, vom avea deci deținere preventivă așa cum avem deținuți în prevenție).

Cele două aliniate din art. 58 reproduc fără modificare dispozițiunile anteproiectului dela 1923, pe cari am avut ocaziunea să le criticăm în *Tratatul Tanoviceanu*, III, p. 596—8. Menținem toate observațiunile făcute acolo și propunem următoarea redacțiune: „*In caz de deținere preventivă. durata deținerii va fi dedusă din pedeapsa ce se va pronunța, afară numai dacă judecata nu dispune motivat că această imputare nu va avea loc sau că va avea loc numai în parte*”.

Deasemenea deținerea preventivă cuprinsă între judecata de la prima instanță și momentul în care condamnatiunea devine definitivă va fi dedusă

17) *Ed. d'Hooghe*, *Droit aerien*, pag. 9.

*) Vezi no. 19, 20 și 21 din 1928.

din pedeapsă, în condițiunile aliniatului precedent. Deducerea va fi însă obligatorie în următoarele două cazuri"... urmează cazurile indicate în proiect.

În această redacțiune am eliminat din aliniatul prim o serie de inutilități, iar în aliniatul al doilea am consacrat regula din primul aliniat alături de computarea obligatorie prevăzută în proiect. Cu chipul acesta nu mai rămâne îndoială că instanțele superioare, chiar atunci când confirmă o hotărâre condamnatoare, atacată de inculpat, pot deduce deținerea preventivă coprinsă între judecătoarea dela prima instanță și judecata instanței superioare, având însă și facultatea de a înlătura, motivat, în total sau în parte această computare.

Într'adevăr, este nelogic sistemul proiectului care admite ca legitimă computarea deținerii preventive care precede judecata în prima instanță dar refuză această computare pentru deținerea care urmează judecării dela prima instanță, în cazul când inculpatul a folosit căile de atac dar nu a reușit să obțină o reducere de pedeapsă. Adeseori se poate scurge un timp îndelungat între judecata de la prima instanță și cea dela instanțele superioare fără ca inculpatul să aibă vreo vină în această întârziere. Ceva mai mult, se poate întâmpla ca un inculpat să reușească în calea de atac folosită, fără însă a avea o reducere de pedeapsă, de ex: prima instanță a dat o calificare greșită faptului care ar fi atras anumite consecințe, inculpatul facel apel și i se recunoaște că în adevăr faptul e greșit calificat, dar i se menține pedeapsa ca justificată chiar față cu noua calificare. De ce n'ar avea dreptul la deducerea deținerii preventive un atare inculpat?

Sau să presupunem un inculpat învinuit pentru mai multe fapte, care este condamnat de prima instanță pentru unele din ele și achitat pentru celelalte.

Facel și el și procurorul apel, iar instanța a doua admite ambele apeluri în sensul că achită pe inculpat de unele fapte pentru care fusese condamnat la prima instanță, dar îl condamnă pentru unele din faptele pentru care fusese achitat, menținând cuantumul pedepsei. Așa dar în felul său apelul inculpatului era temeinic, dar s'a întâmplat să fie temeinic și apelul Parchetului. Dece iarăși într'un atare caz nu s'ar ține seamă după împrejurări de timpul petrecut în prevenție și scurs între cele două judecări?

O sumă de alte exemple pledează pentru teza pe care o susținem.

§ 31. — În legătură cu computarea deținerii preventive noi mai propunem ca la cele două ipoteze de computare obligatorie din art. 58 să se mai adauge o a treia în redacțiunea: 3) *Dacă condamnatul, care a făcut apel sau recurs, s'a supus de*

bună voie după pronunțarea condemnațiunei de către prima instanță, la regimul pedepsei aplicate".

Socotim că trebuie să se dea preventivului, condamnat de prima instanță, posibilitatea de a câștiga timpul ce se va scurge până la judecata definitivă, prin sumisiunea benevolă la regimul pedepsei pronunțate de prima instanță.

Mai propunem deasemenea ca computarea deținerii preventive să fie admisă și în cazul când inculpatul este condamnat la o pedeapsă pecuniară, lăsându-se facultatea judecătorilor de a admite în totul sau în parte o atare computare după circumstanțele concrete ale fiecărui caz. Aceleași rațiuni cari motivează computarea deținerii preventive în caz de condemnațiune la pedepse privative de libertate, impun cu un cuvânt mai mult această computare în caz de pedepse pecuniare, mai ales atunci când pedeapsa pecuniară din cauza insolvabilității este transformată în zile de muncă. Oare echitabil este ca un inculpat care dela început a fost condamnat la închisoare să beneficieze de deducerea prevențiunei, pe când alt inculpat, cărui i s'a aplicat numai o amendă, deci care este mai puțin vinovat, dar care nu are cu ce plăti amenda, să nu beneficieze de nici o reducere?!

Propunem redacțiunea: „*În caz de condemnațiuni la pedepse pecuniare, deținerea preventivă se va putea deduce în condițiunile aliniatelor de mai sus, socotindu-se o zi de prevențiune drept 50 lei.*”

Aceste propuneri le-am făcut și în *Tratatul Tanoviceanu*, III, p. 605.

§ 32. — Alin. 2 din art. 59 prevede că atât ziua în care începe pedeapsa cât și cea în care va sfârși se vor ține în seamă ca zile depline, dispozițiune care se găsește și în actualul cod și care face din pedepsele de scurtă durată o adevărată deriziune. Așa de exemplu un condamnat la două zile închisoare intră Luni după prânz la pușcărie și se liberează Marți dimineța adică 2 zile = o noapte; cel care are 3 zile intră Luni și se liberează Miercuri, deci 3 zile = 2 nopți și o zi și așa mai departe. Noi am propus în *Tratatul Tanoviceanu* III, p. 591, și propunem și acum, ca numai ziua în care începe pedeapsa să fie socotită ca deplină nu și aceia în care pedeapsa sfârșește. Cu acest sistem condamnatul la 2 zile care ar intra Luni va fi liberat Miercuri dimineța și deci 2 zile ar fi aproape 2 zile, iar nu numai o noapte.

§ 33. — Cu privire la executarea pedepselor pecuniare socotim că în alin 2 al art. 63 în locul dispozițiunei „*și nu va fi supus la deținere în timpul nopții*” propunem să se scrie: „*și dacă va cere va fi lăsat liber în timpul nopții.*”

Această modificare se impune fiindcă trimiterea la muncă a condamnaților cari nu plătesc amenda se execută în coloniile penitenciare, cari de cele mai multe ori vor fi departe de localitatea

unde condamnații își au domiciliu, și atunci ar fi și neuman și neconform cu interesele represiei ca atari condamnați să fie siliți a părăsi noaptea colonia și a vagabonda fără adăpost. Așa dar să se lase puțința condamnaților cari au domiciliu prin apropiere ca noaptea să meargă la casele lor, dar în acelaș timp să nu fie aruncați în drum cei aduși din depărtare.

Credem deasemenea ca la art. 63 trebuie să se adauge un ultim aliniat în sensul că: „*trimiterea la muncă nu poate în nici un caz depăși ca durată limitele fixate de art. 66 alin. 3.*” Ar fi nedrept și dăunător ca munca unui nenorocit insolubil să poată fi sechestrată la infinit, mai ales când sărăcia lui se unește și cu neputința de a produce prea mult, spre a acoperi mai repede datoria. Cei mai mulți vor prefera să meargă la pușcărie, prin convertirea amendei în închisoare, decât să muncească la infinit pentru Stat. Ori, nu acesta este interesul represiei.

§ 34. — Art. 70 conține o dispozițiune rău plasată în acel loc; propunem ca dispozițiunea din art. 71 să fie trecută la art. 70, cea din art. 72 să devină art. 71, iar dispozițiunea din art. 70 să treacă la art. 72 formând al doilea art. al secțiunii a IV, fiindcă solidaritatea infractorilor privește materia Restituțiunilor și Desdăunărilor iar nu materia pedepselor pecuniare.

VINTILA DONGOROZ.

(Va urma)

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 21 Martie 1927

Președinția d-lui EM. MICLESCU, președinte

Vasile Nițescu cu I. Dimancea

Decizia No. 775

Adjudecare. Necitarea proprietarului real. Dreptul lui de revendicare în termenul de 5 ani prevăzut de art. 658 pr. civ. Art. 506 și 509 pr. civ.

Afipte. Trebuiesc trimise la domiciliul celor interesați. Publicarea în Monitorul Oficial nu este suficientă. Art. 506 și 509 pr. civ.

1) Din caracterul contencios pe care îl au ordonanțele de adjudecare în vânzările silite, rezultă în mod neîndoios că ele nu pot fi opozabile proprietarului imobilului, întrucât conform principiului general de drept, hotărârile judecătorești nu au efect decât între părțile care au figurat în proces.

Legea de pr. civ., în materia vânzărilor silite, nu face nicăeri excepție la acest principiu general ci, din contră, prin art. 568 pr. c. acordă terților străini de proces, cari au un interes real, dreptul de a contesta adjudecarea în termen de 5 ani. Această calitate de terț o are desigur, a fortiori, și proprietarul real al imobilului care n'a figurat în proces, cu singura condiție ca pretențiunile sale să fie formulate în interval de cel mult cinci ani dela executarea adjudecării, dată dela care orice cerere de evicțiune din partea sa contra adjudecatarului este prescripă.

Astfel fiind, urmează a se decide că oricât interesul economic al circulației bunurilor și al garantării adjudecatarului ar cere-o, efectul relativității lucrului judecat nu poate fi ridicat proprietarului necitat în urmărire și neintervenirea în această instanță, nu poate constitui nici o decădere din dreptul său odată ce legea nu prevede nimic în această materie și împune citarea părței, tocmai pentru a face opozabilă hotărârea.

2) Deși art. 506 pr. civilă prevede că afiptele și publicațiunile trebuie să conțină somația către toți de a-și arăta pretențiunile înaintea de adjudecare, sub pedeapsă de a nu se ține seamă de ele, însă art. 509 prevede că un exemplar de pe ele trebuie trimis la domiciliul fiecărui interesat, astfel că nici pentru creditori, încunoștințarea vânzării nu rezultă din simplul fapt al afișării afiptelor și publicațiilor în Monitor.

Prin urmare ceea ce nu poate constitui o încunoștințare pentru creditori cu atât mai puțin poate constitui o chemare în judecată pentru proprietari care nu pot fi decăzuți din drepturile lor decât prin prescripția de 5 ani prevăzută de art. 568 pr. civ.

3) Terții dobânditori ai unui imobil, introduși în cauză în procesul intentat anterior vânzării pentru revendicarea lui, nu pot opune drepturilor lor reclamantului în revendicare, aceasta cu atât mai mult dacă ca în speță, dânsii au fost citați în cauză și și-au putut face apărarea.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l cons. S. Tipei, pe d-nii av. Gr. Urlățeanu în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-nii av. St. Marinescu-Bolinin și Atanasovici în combateri și

Deliberând,

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă că, la 4 August 1901, Ștefan Dinescu a vândut recurentului Vișa Nițescu cu act autentic și transcris, imobilul revendicat astăzi de către acesta; că, posterior urmând între părți proces civil cu privire la validitatea acestei vânzări cum și reclamațiuni penale în această privință a unei declarațiuni cu data de transcriere 3 Martie, 1904, atribuită recurentului și prin care acesta ar fi revândut imobilul, s'a stabilit prin hotărâre definitivă că, vânzarea dela 4 August 1901 către recurent este valabilă, iar revinderea din 1904, nu a avut loc; că însă, imobilul rămânând mai departe în stăpânirea lui St. Dinescu, dânsul în 1906 l'a ipotecat intimatului Vilma Szobo, ipotecă care a fost trecută apoi asupra intimatului Lambrou Aperghis; iar mai târziu, imobilul a fost mostenit de intimatul M. Simionescu ca legatar universal al d-lui St. Dinescu și fiind scos în vânzare de fisc s'a adjudecat în 1911 asupra creditorului ipotecar Lambrou Aperghis dela care l'au cumpărat, în indiviziune, intimatul I. Dimancea și Smaranda Anastasiu, aceasta din urmă nemai figurând în proces în urma tranzacției încheiată cu recurentul; că I. Dimancea a vândut jumătate din partea sa intimatului Jules Lesuisse.

Având în vedere că, recurentul întemeindu-se pe hotărârea definitivă, care stabilește ca vânzarea din 1901 către dânsul este valabilă, a intentat încă din 1909 acțiunea dedusă astăzi în recurs prin care revendică dela legatarul universal Marin Simionescu imobilul în discuțiune; că în această acțiune a chemat tot la acea dată pe creditorul L. Aperghis, iar în urma adjudecării și a vânzărilor voluntare ce au avut loc, i-a introdus în cauză și pe ceilalți intimați;

Că, Curtea de București statuind în apel asupra acestei acțiuni, cum și a cererilor reconvenționale și chemărilor în garanție ce achizitorii posteriori, introduși în cauză și-au formulat, — respinge acțiunea recurentului ca nefondată și ca fără interes celelalte cereri.

Având în vedere că, pentru a da această soluțiune litigiului Curtea de fond, după ce anterior s'a aflat în divergență asupra chestiunii dacă proprietatea dobândită de recurent este sau nu embaticară și dacă ca atare dânsul poate sau nu exercita revendicarea atât din acest motiv, cât și din acela de fond că, deși știa de urmărirea exercitată asupra imobilului, n'a intervenit însă pentru a-și valorifica drepturile sale cu ocazia acelor urmăriri apoi la tranșarea divergenței, fără a se mai preocupa de natura dreptului recurentului constat, că dânsul Nițescu, deși nu a fost citat la vânzarea silită, exercitată de fise, a avut însă cunoștință de această vânzare, întru cât singur a dat o petițiune pentru a fi citat; că pe lângă aceasta anunțarea legală a vânzării, față de dânsul, s'a făcut prin afișele regulat afișate.

Că astfel fiind conchide Curtea, deși terții cari se pretind proprietari ai imobilului urmărit, își păstrează dreptul de a ataca pe cale principală judecarea, totuși când au avut cunoștință de urmărire, ca în speță, și nu au intervenit, ei sunt decăzuți din dreptul de a mai exercita acțiunea în revendicare; soluțiune care se impune și pe împrejurarea că ordonanța de adjudecare a fost executată încheindu-se ultimul act de executare fără ca recurentul să fi făcut vreodată contestație de executare.

Având în vedere că, la obiecțiunile aduse Curtea motivează că, deși conf. art. 565 pr. c. nu s'a putut transmite adjudecării L. Aperghis decât drepturile debitorului său urmărit, care în speță nu era proprietarul imobilului, totuși este a se decide că imobilul scos în vânzare silită este purgat de orice drept, chiar și de acel de proprietate atunci când, ca în speță, cel ce se prelinde proprietar a avut cunoștință de urmărire totuși a stat în inacțiune, soluțiune ce ar decurge din caracterul de hotărâre al instanței de adjudecare și pe interesul general economic de a înlesni circulația bunurilor și de a garanta de orice evicțiune pe adjudecatar; că, dar, în baza purgii, recurentul nu ar mai avea calitatea de a revendica imobilul în litigiu, mai ales de la ultimii cumpărători, cari cercetând registrele de transcripțiune au văzut că în urma actului din 1904, către Dinescu, nu mai există altă transmisivă a imobilului în discuțiune.

Văzând motivele de casare astfel formulate.

„1) Violarea art. 568 pr. civ. a art. 525 și art. 403 pr. civ. exces de putere.

„Curtea deși recunoaște că terții pot afecta pe cale principală a revendicării pe achizitori; de imoblie la licitațiune publică, atunci când pretind un drept de proprietate care a fost nesocotit, deși recunoaște că aceste acțiuni se pot intenta în timp de 5 ani dela data executării ordonanței de adudecare, deși recunoaște că acțiunea lui V. Nițescu este intentată înăuntru acestui termen chiar înainte de adjudecare, crede totuși că cunoștința ce personal ar fi avut de existența urmării, deși necitat în instanța de urmărire, face să fie decăzut din dreptul de a mai exercita acțiunea în revendicare. Curtea crede că singură cale ce Nițescu avea era contestațiunea prevăzută de art. 525 și urm. Curtea mai crede că dacă un terț, străin de urmărire, nu a făcut contestația la executarea înaintea ultimului act de executare pre-

văzut de art. 403, nu mai are dreptul să discute pe orice cale dreptul de proprietate ce ar pretinde asupra imobilului vândut la licitație.

„Această soluțiune violează evident textele invocate mai sus, căci art. 568 nu face nici un fel de distincțiune și dă oricui are un interes real dreptul de a ataca adjudecarea în termen de 5 ani; mai mult, permite ca pe baza unui asemenea acțiuni să se suspende chiar distribuția prețului, independent dacă a făcut sau nu contestațiunea la care se referă Curtea.

„Cât despre contestațiunea art. 525 nu vedem cum prin faptul că nu am uzat de un drept ce aveam de a putea suspenda cursul urmării, să nu mai pot revendica bunul meu odată urmărirea efectuată. Decăderile nu se presupun și nu vedem, nici Curtea nu arată din ce text s'ar trage această consecință. Cât despre art. 403 el este categoric: „după ultimul act de executare, nu se va mai primi nici o contestațiune și nici o acțiune”.

„Numai prin exces de putere Curtea a putut denatură textele și violă dreptul ce-mi acordă art. 568 pr. civ. în timp de 5 ani, să pot revendica imobilul meu.

„2) Exces de putere, și violarea art. 565 și aceasta din două puncte de vedere:

„a) În baza art. 565 trece asupra adjudecării Lambru Aperghis toate drepturile ce și vânzătorul său Simionescu ar fi avut asupra imobilului, dar numai acelea. Cum acesta deține imobilul în baza unui act recunoscut de Curte ca fals, cum nu a invocat și nu putea invoca nici un fel de prescripțiune, nu avea niciun drept asupra imobilului, nu a putut deci transmite lui Lambru Aperghis și acesta la ceilalți achizitori vreun drept care să fie opozabil lui Nițescu.

„b) În al doilea rând este constant și textul art. 565 o spune categoric, licitațiunea nu purghează decât drepturile de privilegiu sau ipotecă la care imobilul ar fi supus, iar art. 506 adaugă și dreptul de chirie. Dreptul de proprietate nu a fost purgat, discuțiunile ce au avut loc în parlament cu ocaziunea votării art. 565 sunt clare: imobilul licitat rămâne supus revendicării dreptului de proprietate ce adevăratul proprietar poate exercita în timp de 5 ani conform art. 568. Atât a crezut legiuitorul să acorde liberei circulațiuni a bunurilor cu o prescripție foarte scurtă.

„Interesul ce Curtea găsește, ca și dreptul de proprietate să fie purgat, fie pentru a garanta o liberă circulațiune a bunurilor, fie pentru a pune pe cumpărători la adăpostul unei posibile rele credințe, legiuitorul le-a avut în vedere, după cum rezultă și din expunerea de motive a noiei proceduri și din debateri, dar legiuitorul a hotărât altfel și Curtea nu avea puterea să schimbe soluțiunile adoptate de legiuitor; numai printr'un evident exces de putere a putut face această violare a textului și a spiritului legii.

„3) Exces de putere și violarea principiului că nu există decădere de drept fără text, împiedicarea lui V. Nițescu de a-și exercita dreptul de revendicare prin denaturare de fapte.

„Curtea afirmă că din moment ce Nițescu care putea fie să plătească sumele datorate Administrației Financiare creditoarei urmăritoare, fie să facă contestațiune la executare și să împiedice urmărirea, nu a făcut nici una nici alta, nu mai poate azi revendica contra lui Dincea și contra lui Le-suisse care sunt cumpărători de bună credință, deoarece ei nu avea cunoștință de anularea actului de retrocedare.

„Printr'o neexplicabilă inadvertență, Curtea uită că procesul lui V. Nițescu este intentat contra legatarului universal a lui Dinescu și contra lui Lambru Aperghis cumpărătorul la licitație, cari ambii nu pot invoca buna credință, primul era acela care uzase de actul fals, iar al doilea cunoștea nulitatea actului de retrocedare, dar în momentul cumpărării la licitație era citat în prezentul proces de revendicare ce Nițescu intentase deja și care era atunci pendinte la Tri-

bunul Ilfov. Că prin urmare contra lor urmează să se admită sau să se respingă acțiunea lui Nițescu, ceilalți achizitori posterior intentării procesului, ultimul pe când procesul era la Curte, nu pot influența întru nimic soluțiunea lui, oricât de bună credință ar fi. Ce ușor s'ar împiedica ori ce acțiune în revendicare dacă teoria Curții s'ar consacra.

„De altfel reaua credință a lui Nițescu, Curtea nu o arată, iar minoritatea spune că ea nu rezultă de nicăeri.

„Față de achizitorii posteriori Nițescu nu putea fi nici de bună, nici de rea credință, nu a avut cu ei nici un raport juridic; au fost chemați în judecată pentru ca hotărârea de revendicare să ne fie opozabilă.

„Excesul de putere comis de Curte este evident și numai prin ei a putut împiedica pe Nițescu să-și apere interesul și să-și revendice bunul său”.

Considerând că, din caracterul contencios pe care îl au ordonanțele de adjudecare în vânzările silite, rezultă în mod neîndoios că ele nu pot fi opozabile proprietarului imobilului, dacă el nu a fost citat în instanța de urmărire, întrucât conform principiului general de drept, hotărârile judecătorești, nu au efect de cât între părțile care au figurat în proces.

Că, legea de pr. civ., în materia vânzării silite, nu face nicăeri excepție la acest principiu general ci din contră prin art. 568 pr. c. acordă terților, streini de proces, cari au un interes real, dreptul de a contesta adjudecarea în termen de 5 ani; că această calitate de terț o are de sigur, a fortiori și proprietarul real al imobilului care n'a figurat în proces, cu singura condiție ca pretențiunile sale să fie formulate în interval de cel mult 5 ani dela executarea adjudecării, dată dela care orice cerere de evicțiune din partea sa contra adjudecatului este prescrisă.

Că astfel, fiind, urmează a se decide că oricât interesul economic al circulației bunurilor și al garantării adjudecatului ar cere-o, — efectul relativității lucrului judecat nu poate fi ridicat proprietarului necitat în urmărire, decât dacă acțiunea sa este prescrisă prin termenul de 5 ani edictat de art. 568 pr. civ., iar cunoștința ce dânsul ar fi avut-o de urmărirea și neintervenirea în această instanță, nu poate constitui nici o decădere pentru dreptul său odată ce legea nu prevede nimic în această materie și impune citarea părții, tocmai pentru a face opozabilă hotărârea.

Că articolul 506 pr. civ. nu poate fi invocat cu mare succes în cauză, deoarece deși acest text prevede că afișele și publicațiunile trebuie să conțină somația către toți de a-și arăta pretențiunile înainte de adjudecare, sub pedeapsă de a nu se mai ține seama de ele, însă art. 509 prevede că un exemplar de pe ele trebuie trimis la domiciliul fiecărui interesat, astfel că nici pentru creditori încunoștințarea vânzării nu rezultă din simplul fapt al afișării afișelor și publicațiilor în Monitor; — că prin urmare ceea ce nu poate constitui o încunoștințare pentru creditori, cu atât mai puțin o chemare în judecată pentru proprietar, care nu poate fi decăzut din drepturile sale decât prin prescripția de 5 ani prevăzută de art. 568 pr. civ.

Că după cum reese din disp. aliniatul 3 de sub art. 506 pr. c., afișele și publicațiunile de vânzare nu pot avea efect de încunoștințare legală decât față de cei ce pretind un drept de chirie, privilegiu, sau ipotecă asupra bunului scos în vânzare silită și numai pretențiunile lor nu mai sunt ținute în seamă dacă nu intervin la vânzare, astfel că, nu se poate decide că efectuarea acestor afișe ridică proprietarului necitat dreptul la acțiunea principală prevăzută de art. 568 pr. civ.

Având în vedere că, în speță este constant că, recurentul Nițescu a avut intentată acțiunea la revendicare anterior adjudecării; că, în această acțiune dânsul a citat atât pe Simionescu legatarul universal al lui Dinescu, ca deținător al imobilului cât și pe creditorul ipotecar Lambru Aperghis; că, aceștia deși cunoșteau pretențiunile sale și le era opozabilă hotărârea obținută de el contra lui Dinescu pentru valabilitatea vânzării din 1901, totuși nu l'au citat pe recurentul Nițescu în instanța de urmărire, posteroară revendicării pornită de recurent.

Că, dar, această acțiune în revendicare punând în discuțiune dreptul de proprietate al recurentului anterior adjudecării și fiind îndreptată contra celor cari la acea dată singuri aveau pretențiuni de drepturi reale asupra imobilului în litigiu, — are acelaș efect ca și acțiunea prevăzută de art. 568 pr. civ. față de adjudecat și ca atare este a se decide că primul temei de drept, pe care se bazează soluțiunea instanței de fond este inexact în drept;

Considerând că, după cum rezultă din disp. art. 565 pr. c. ordonanța de adjudecare rămasă definitivă și executată, purgează imobilul numai în drepturile de privilegiu, ipotecă, și chirie, însă în ce privește dreptul de proprietate, însuș acest text prin partea întâi, arată că, efectul adjudecării se întinde numai asupra dreptului pe care și urmăritul îl avea, de unde rezultă că, o adjudecare pe baza urmăririi unui *non dominus*, nu are nici un efect contra adevăratului proprietar, care în termenul de 5 ani prevăzut de art. 568 pr. c., este în drept a evinge, total, sau parțial, pe adjudecat; că, împrejurarea că, proprietarul real nu a făcut nici o contestațiune înainte de încheierea ultimului act de executarea ordonanței, nu poate avea nici un efect, deoarece art. 403 pr. civ. referitor la materie, ridică, după acest termen, numai părților cari au figurat în instanță, dreptul la contestație iar nu dreptul terților la acțiunea în evicțiune pe cale principală, pe care o reglementează art. 568 pr. civ.; Că, pentru cunoștința pe care ar fi avut-o proprietarul necitat la urmărire, legea nu edictează nici o decădere pentru neintervenirea lui în instanță, iar interesul economic nu poate impune o soluție ce nu se sprijină pe nici un text de lege.

Că astfel fiind, este a se decide că și cel de al doilea temei pe care se bazează instanța de fond, este eronat în drept;

Considerând că, acțiunea în revendicare a fost pornită în 1909 în contra legatarului M. Simionescu și creditorului ipotecar L. Aperghis, singurii care la acea dată aveau drepturi reale asupra imobilului în discuțiune, primul ca deținător al lui dela autorul său St. Dinescu iar cel de al doilea în virtutea ipotecii ce fusese cesionată de Vilma Szobo; că dar, drepturile ce toți achizitorii au putut dobândi posterior, nu pot fi opuse recurentului, fără a se ține seamă de modul cum ele au fost dobândite, întrucât le dețin dela acești înțimați după introducerea acțiunii în revendicare cunoscut de dânsii, aceasta cu atât mai mult cu cât și terți dobânditori au fost introduși în cauză și au fost puși în măsură a-și face apărarea.

Că, astfel fiind și ultimul temei al soluțiunii Curții de Apel devenind neîntemeiat, recursul devine fondat și se admite.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 13 Februarie 1928

Președinția d lui ST. MLADOVEANU, Președinte

Primăria Capitalei cu I. și C. Petriman

Decizia No. 127

Expropriere. Notificarea sentinței de expropriere prin șeful postului de jandarmi. Inmânarea ei de către acesta într'o zi de sărbătoare legală. Notificare vicioasă. Recurs. Admitere. Art. 36 din legea de expropriere.

Potrivit circularii Ministerului de justiție No. 13216 din 27 Octombrie 1893, în materie de expropriere, procedura se poate îndeplini din oficiu de către greș Tribunalului prin agenții administrativi și chiar într'o zi de Duminică, întrucât în această materie de natură urgentă nu există nici o restricțiune a zilelor în cari acei agenți au a instrumenta.

Curtea

Având în vedere că prin deciziunea atacată cu recurs Curtea de Apel București S. II-a, a admis în parte apelul intimațiilor în recurs I. și C. Petriman și, reformând în parte deciziunea Comisiunei de arbitrii No. 23 din 3 Iunie 1927, majorază indemnizația de expropriere dela 30 lei la 50 lei pentru m. p. teren expropriat.

Considerând că prin motivul II de casare recurenta Primăria Capitalei critică această soluțiune, susținând că Comisiunea de arbitri și Curtea de Apel numai cu violarea art. 36 din legea de expropriere au majorat indemnizația peste prețul oferit de Primărie prin notificarea făcută la 19 Martie 1926 întrucât proprietarii, intimați, de azi prin tăcerea lor în termenul de 10 zile prevăzute prin articolul citat, au acceptat prețul din oferta notificată, iar prin aceia că nu argumentează că de ce a trecut peste textul imperativ al zisului articol, Curtea de Apel săvârșește și o nemotivare.

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care rezultă că cestiunea care formează obiectul acestui motiv de casare a fost susținută și în apel, iar Curtea de fond o înlătură pe considerațiunea că notificarea este viciată din cauză că a fost înmănată prin șeful de post, agent necompetent și într'o zi de sărbătoare în contra prescripțiilor art. 73 din proc. civ.

Considerând că potrivit art. 36 din legea de expropriere dela 1864, proprietarii terenurilor expropriate și ceilalți interesați sunt datori ca în termen de 10 zile dela data notificării, să se pronunțe asupra ofertelor făcute și notificate de administrațiunea respectivă sub sancțiunea că tăcerea lor este a se considera ca o declarațiune de mulțumire cu prețul oferit.

Considerând însă că nici acest text de lege precum nici altul din zisa lege nu prevede că înmânarea notificărilor, citațiilor și a altor acte de procedură trebuie făcute de porttărei și în cari anume zile.

Considerând de altă parte că prin circulara ministerului de justiție No. 13216 din 27 Octombrie 1893 se arată că procedura în această materie urmează a se îndeplini din oficiu de către greș Tribunalului și prin agenți administrativi.

Considerând că procedura putând astfel a se îndeplini în această materie, de natură urgentă prin agenții administrativi și chiar într'o zi de Duminică, întrucât în privința lor nu există nici o restricțiune a zilelor în care au a instrumenta, rău Curtea de Apel a considerat notificarea făcută de jandarm, agent administrativ și într'o zi de Duminică, ca vicioasă și a

fixat un alt preț, decât cel oferit de Primărie prin notificare, care nu mai putea fi modificat, odată ce trecuse termenul de 10 zile dela notificare și nu ridicase nici o nemulțumire.

Considerând că procedând astfel, Curtea de Apel a violat art. 36 citat și dar motivul II de casare fiind întemeiat, recursul urmează a fi admis pentru acest motiv, fără a se examina motivul I ca lipsit de interes.

Pentru aceste motive Curtea admite recursul etc.

NOTA. — Decizia Inaltei Curți mai jos reproducă este surprinzătoare atât prin soluția dată cât și prin motivarea care-i servă ca temei.

Cetirea ei naște îndoiala îndreptățită dacă instanța supremă a corespuns în cazul de față, menirii sale tradiționale și atât de importante de a asigura unitatea și fixtatea jurisprudenței prin aplicarea exactă a principiilor de drept și a textelor de lege. Rolul Inaltei Curți, investită cu această misiune covârșitoare de a spune ultimul cuvânt în interpretarea normelor juridice, a devenit și mai important în urma reorganizării Curței de Casație realizată prin ultima lege care introduce principiul nou al obligațiunii pentru instanța de fond, de a se conforma soluțiunii dată de Inalta Curte, cestiunilor de drept; nu credem că hotărârea dată în speță, ar fi de natură a sădi în conștiința juridică a slujitorilor dreptății convingerea că legiuitorul din 1925, a avut o inspirație fericită, atunci când în afară de autoritatea competenței de care ar trebui să se bucure în lumea juridică decisiunile Inaltei Curți li-a atribuit și o autoritate legală, dând acestor decizii, asupra cestiunilor de drept, un caracter obligatoriu pentru instanța de trimitere.

Chestiunea dedusă în judecata Inaltei Curți a fost de a se ști dacă în materia specială a exproprierei pentru cauză de utilitate publică, reglementată prin legea din 20 Octombrie 1864, modificată parțial în 1900, în lipsă de dispozițiune expresă de lege, care să deroage dela dreptul comun, notificările, citațiile și orice alte acte de procedură care urmează a se efectua în cursul instanței de expropriere, pot fi îndeplinite prin agenți administrativi și înmănate părților în zilele de sărbători legale.

Ambele instanțe de fond, sesizate cu judecata acestei cestiuni, au rezolvat-o în sens negativ, bazându-se pe raționamentul simplu și decisiv că legea specială a exproprierei, nederogând în această materie dela dreptul comun, consecința necesară este că trebuie să se aplice normele procedurii civile și a legii de organizare judecătorească, care pe de o parte proibă îndeplinirea unui act de procedură în zilele de sărbători legiuite, iar pe de alta atribue în principiu numai porttăreilor ca agenți judecătorești, competența de a îndeplini acte de procedură. Inalta Curte, casând decizia Curței de apel, admite soluțiunea contrarie și decide în consecință ca fiind bine îndeplinită procedura prin mijlocirea unui agent administrativ, chiar într'o zi de Duminică.

Două sunt considerațiunile de drept invocate în sprijinul acestei soluțiuni:

În primul loc, Înalta Curte se întemeiază pe împrejurarea că nici un text din legea de expropriere nu prevede că înmânarea actelor de procedură trebuie făcută de portărei și în care anume zile. Straniu raționament, căci premiza dela care pornește argumentarea Curții trebuia să ducă la o concluziune tocmai contrarie celei admise. În adevăr faptul că în legea exproprierei, nu există nici o dispoziție specială cu privire la cestiunea în litigu, nu putea să ducă în mod logic la altă concluziune decât cea admisă de instanțele de fond și anume că era cazul să se aplice normele dreptului comun. Raționamentul Curții aplicat cu consecvență duce la acest rezultat că întrucât legea de expropriere nu prevede agenți competenți în ce privește îndeplinirea actelor de procedură, ar urma că oriși cine ar putea să îndeplinească acest oficiu.

În al doilea loc, Înalta Curte învoacă o circulară a Ministerului de justiție din 1893 în care s'ar arăta că procedura în materie de expropriere urmează a se face din oficiu de către grefa tribunalului și prin agenți administrativi. Cu alte cuvinte, Înalta Curte admite că dispozițiunile legale consfințite de dreptul comun, pot fi înlăturate pe cale de circulară ministerială. Or este un principiu fundamental al dreptului nostru public că o lege nu poate fi modificată sau înlăturată, nici pe cale de regulament, cu atât mai puțin pe cale de circulară ministerială, întrucât puterea executivă prin regulamente sau circulări nu poate decât să desvolte prescripțiunile legale, dar nu să le contrazică sau să le abroge.

VERAX.

TRIBUNALUL DAMBOVIȚA S. I

Audiența dela 17 Mai 1928

Președinția d-lui N. GEORGESCU-Ceptura
Maria Stănescu ș. a' cu Alexandrina Carpețeanu
Sentința civilă No. 244

Vânzare pentru eșire din indiviziune. Comoștenitor adjudecatar, care nu depune prețul. Nu se revinde în compt imobilul. Drepturile comoștenitorilor. Natura competenței instanței.

1) O vânzare pentru eșire din indiviziune, când imobilul vândut se adjudecă asupra unui comoștenitor, capătă caracterul unei împărțeli, iar nu al unei vânzări; în cauza aceasta, vânzarea în compt, când adjudecatarul nu depune prețul, nu poate să aibă loc.

2) Comoștenitorii în această vânzare, când nu se depune prețul de adjudecatar, rămân creditori adjudecatarului, și o nouă vânzare a imobilului, în această calitate, o pot face aceștia.

3) Din cauză că competența unei instanțe este de ordine publică, chestiunea dacă o vânzare către un comoștenitor se poate face în compt, se poate ridica în orice moment al aceștii vânzări.

Tribunalul,

Asupra excepțiunei ridicate:

Având în vedere că între alte susțineri, adjudecatara Ale-

xandrina Carpețeanu a susținut, că fiind vorba de o vânzare pentru eșire din indiviziune, vânzarea în compt nu mai poate să aibă loc.

Având în vedere că se constată din lucrările din dosar, că la 10 Octombrie 1927, când a avut loc vânzarea prin licitație publică pentru eșirea din indiviziune a imobilului din Târgoviște, calea Domnească 248, acest imobil s'a adjudecat asupra comoștenitoarei Alexandrina Carpețeanu; că aceasta nedepunând prețul adjudecării, ceilalți comoștenitori au cerut scoaterea imobilului din nou la licitație, pentru a fi revândut în compt; că după ce într'o ședință anterioară, față fiind toate părțile, s'a discutat asupra sumei, dela care să înceapă vânzarea în compt, licitația s'a amânat pentru ședința de astăzi; că astăzi adjudecatara a ridicat excepțiunea arătată mai sus.

Considerând că o vânzare pentru eșire din indiviziune, atunci când imobilul s'a adjudecat asupra unui comoștenitor, capătă caracterul unei împărțeli, iar nu al unei vânzări; că fiind o împărțea, imobilul din cauza caracterului declarativ al împărțelii este considerat că a aparținut adjudecatarului de la moartea autorului comun, iar ceilalți comoștenitori nu mai au nici un drept asupra acestui imobil, dreptul lor indiviz încetând prin împărțea; că având acest caracter, acestor vânzări nu li se aplică măsura vânzării în compt, când adjudecatarul nu a depus prețul adjudecării în termen; într'adevăr, o vânzare la licitație publică, care nu este pentru eșirea din indiviziune și adjudecarea făcută asupra unui comoștenitor, este o vânzare făcută sub condiția rezolutorie a depunerii prețului ca și vânzările de bună voe cari sunt rezolubile când se plătește prețul, pe când cealaltă vânzare nu are acest caracter, ea fiind o împărțea.

Considerând că situația celorlalți comoștenitori, când nu s'a depus prețul adjudecării, este ca și situația comoștenitorilor, care au să primească o sumă de bani ca sultă, dela moștenitori, în lotul cărora se găsește vre-un imobil; împărțea și pentru unii și pentru alții se găsește terminată: comoștenitorii care ar să primească sume de bani, devin creditori pentru aceste sume de bani; pentru garantarea acestei creanțe ei au privilegiul coprătașului etc.; că astfel comoștenitorii cari în urma licitațiunii publice n'au primit prețul adjudecării ne mai putând să facă o vânzare în compt, pot să vândă din nou imobilul atribuit celui alt comoștenitor, însă această vânzare nu mai este pentru eșire din indiviziune, fiindcă eșirea din indiviziune a avut loc, ei comoștenitorii vin ca creditori pentru sumele de bani, ce au să primească de la celălalt comoștenitor.

Având în vedere că s'a susținut de către comoștenitorii Maria Gh. Stănescu și Elena N. Beloi, că întrucât la ședința anterioară, când urma să se facă vânzarea în compt, deși prezentă adjudecatara Alexandrina Carpețeanu, aceasta nu a ridicat obiecțiunea că nu se poate face vânzarea în compt; că atunci s'a discutat numai asupra sumei de bani dela care să înceapă vânzarea; că prin acest fel de a se purta la adjudecatara, aceasta a consimțit la vânzare.

Considerând că obiecțiunea comoștenitorilor privește chestiunea caracterului pe care îl au legile, de competență a unei instanțe; că aceste legi evident au un caracter de ordine publică; că având acest caracter, chestiunea competenței se poate ridica în orice moment din mersul litigiului, neputându-se opune un consimțământ al părților, ca chestiunea competenței să nu mai poată fi ridicată.

Că fiind astfel obiecțiunea aceasta se găsește nefondată iar din cele expuse se stabilește că o vânzare în compt nu se mai putea face în speța de față.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Hariton Udrea, Tribunalul admite excepțiunea

(ss) N. Georgescu-Ceptura; Hariton Udrea.

Grefier, (ss) I. Petrescu.